

Bog & Sprog – nabosprog med liv & lyst

Ella Myhring, projektleder, lærer og skolebibliotekar, Højby Skole, Odense

Bog & Sprog er et projekt om nabosprogsundervisning, som stiller inspiration, forløb, opgaver og interaktionsmuligheder til rådighed for lærere og elever i Danmark, Norge og Sverige.

Bog & Sprog er et 3-årigt dansk/norsk/svensk skoleprojekt, som med støtte fra en række nordiske puljer har stillet skarpt på nabosprogsundervisningen. Elever og lærere gennemførte i en treårig periode fra 2006 til 2009 undervisningsforløb, som er publiceret på projektets hjemmeside. Her findes idéer til elevsamarbejde på tværs af de tre lande, der er lyd- og videoklip produceret af eleverne, spil, som styrker forståelsen af de tre sprog, quizzer om nordisk børne- og ungdomslitteratur og meget mere. Bog & Sprogs hjemmeside skal ses som et supplerende læremiddel til brug for undervisningen i nabosprogene, og det stilles gratis til rådighed for alle.

Case 1

I læringscenteret på Højby Skole sidder Lasse og Jacob fra 4.a. De har fået instruktion i at bruge gratisprogrammet PurposeGames og arbejder nu med et svensk og det tilsvarende danske tekststykke til *Biografmysteriet* af Martin Widmark, som de har læst i klassen og hørt læst op på svensk lydbog. Deres opgave er at lave et interaktivt spil med ord, som er meget forskellige på de to sprog. *At le hedder at skratta på svensk*, udbryder Lasse, og så griner begge drenge i vilden sky. Efter en halv time er det lykkedes dem at finde og markere 20 ord i de to tekster, som de mener kan bruges til opgaven. Skolebibliotekaren har fulgt arbejdet og mener, at drengene skulle vælge udelukkende navneord. *Så kan vi jo ikke få skratta med*, indvender Lasse, så det ender med, at de får lov til at bruge ord i flere ordklasser. Ordene lægges ind i programmet og spillet er færdigt¹.

Case 2

Dansklærer Mette står ved Smartboardet og sveder. Hendes 5. klasse har læst bogen *Min ven Percy, Buffalo Bill og jeg* af Ulf Stark, og lige nu er de i gang med at chatte med en svensk klasse på Skype². Der er meget at holde styr på for Mette, og hun er lidt forvirret. Lige bedst som klassen er i gang med at stille et spørgsmål til svenskerne, stiller svenskerne også et spørgsmål. Men eleverne lader sig tilsyneladende ikke distrahere af den springende kommunikation. *Hvad er en mil?* vil Caroline vide, da svenskerne skriver, at de har 10 mil til skærgården. Mette taster spørgsmålet ind, og får svar tilbage. *En mil er 10 km*. Eleverne har også set filmen *Percy, Buffalo Bill och jag*, og nu må Mette læse op på svensk, hvad eleverne på Bergvretenskolan mener om bog og film. Så snart budskabet er forstået, skal klassen beslutte, hvad der skal svares tilbage. Alle vil bidrage, og Mette sveder fortsat.

Case 3

Fredrik på 16 år har læst romanen *Et øje rødt* af Jonas Hassen Khemiri. Hans klasse har fået til opgave at reflektere over, hvordan hovedpersonen Halim kunne få et godt liv. På bloggen giver de deres mening til kende³. *Jag tycker att Halim ska spela fotboll, han lär ju vara snabb af. Han ska inte vara så kaxig och tro att han är bäst på all*, skriver Fredrik fra Bergvretenskolan i Sverige. *Vi synes, at Halims far burde tage mere hensyn til sin søn, og han skal prøve at hjælpe ham mere, end han gør*, lyder det fra to danske piger, mens norske Malene peger på *Det som må gjøres er at alle må være snillere, mer hyggelige med hverandre* som en mulig løsning. Blogkommentarerne tikker ind i en lind strøm, og man reagerer på hinandens indlæg: *Faren vil ikke hænge parabolen op, fordi han gætter sig til, at den er ulovlig. Ikke alt er, som I tror, for før I dømmer*

en bog, skal I grave dybere ned i dens fortolkning, formaner Martin fra Danmark. Da mange glemmer at skrive deres nationalitet på, er det svært for Fredrik og hans kammerater at skelne mellem de to nabosprog. Læreren giver eleverne et print af alle kommentarer. Eleverne får til opgave at sortere kommentarerne efter sprog.

Hvad er Bog & Sprog?

I de tre beskrevne undervisningssituationer arbejder lærere og elever med projekt Bog & Sprog. Projektet fokuserer på at bruge de teknologiske muligheder til at sætte nabosprogsundervisningen ind i en autentisk kontekst. Via blogs, chat, spil, lyd, tekster, tegninger, fotos, præsentationer, video osv. kommunikerer elever fra Danmark, Norge og Sverige om fælles romaner, som de har læst i deres helhed på modersmål og i uddrag på originalsprog, lyttet til på originalsprog og ofte tillige set på film. Elevernes produkter samles sammen af lærerne, som beskriver de enkelte undervisningsforløb. Projektlederen layouter og opbygger portalen Bog & Sprog⁴, som nu efter projektets afslutning er frit tilgængelig for alle lærere i de tre lande. På portalen kan lærere hente idéer, skabeloner, arbejdsark m.m. til egen undervisning i nabosprog, men portalens opgaver – heraf mange interaktive – kan også bruges direkte af eleverne. Fx er portalens 16 blogindlæg stadig åbne, og alle er velkomne til at benytte sig af muligheden for at lade elever skrive kommentarer.

Hvorfor Bog & Sprog?

En undersøgelse viste for nogle år siden, at dansklærerne typisk brugte to lektioner om året til disciplinen nabosprog – en time til svensk og en time til norsk, så var den ged barberet (dansk talemåde i betydningen: så var man færdig med det). Sådan skriver Tonny Hansen i Folkeskolen

“En undersøgelse viste for nogle år siden, at dansklærerne typisk brugte to lektioner om året til disciplinen nabosprog – en time til svensk og en time til norsk, så var den ged barberet.”

nr. 2/2008. Udsagnet er provokerende, men situationen desværre genkendelig, og det var i den erkendelse, at de første initiativer til Bog & Sprog blev taget. På skolebiblioteket var egnede materialer til nabosprogsundervisningen en mangelvare, og motivationen til overhovedet at beskæftige sig med området var lav, både hos lærere og elever. Lidt søgning på internettet bragte for en dag, at de danske, norske og svenske skoler er underlagt omtrent de samme krav om nabosprogsundervisning. Ifølge læseplanerne skal eleverne vænnes til at forstå sprogene i tekst og tale, og de skal arbejde med sprogenes ligheder og forskelle. Ved det første møde i den 3-sprogede projektgruppe med medlemmer fra Bergvretenskolan (Sverige), Vardåsen Skole (Norge) og Høng Skole og Højby Skole (begge fra Danmark) viste det sig, at alle så mangel på materialer og motivation som en stor udfordring. Projektgruppen beskrev derfor et 3-årigt projekt, som søgte og opnåede støtte af Nordbok, Nordplus Sprog, Kulturkontakt Nord og Biblioteksstyrelsen⁵ (Danmark).

Hvordan motiverer Bog & Sprog?

Bog & Sprog motiverer eleverne ved først og fremmest at fokusere på autenticitet. Eleverne er i direkte kontakt med hinanden, arbejder på fælles produkter, laver opgaver til hinanden, debatterer og arbejder med de samme opgaver. Dernæst søger projektet at give eleverne medindflydelse. De inddrages i beslutninger om samarbejdets indhold, de stiller fx forslag til diskussionsspørgsmål på bloggen, og de er med til at vælge præsentationsformer (PowerPoint, video, quiz ...).

Projektet tager udgangspunkt i læsning af fælles nordisk børne- og ungdomslitteratur. De ni udvalgte romaner er udkommet på alle tre sprog, der findes lydbog på originalsproget, og en del af dem findes som film.

¹ <http://kortlink.dk/837r>, ² <http://kortlink.dk/837s>, ³ <http://kortlink.dk/837t>

⁴ <http://bogsprog.emu.dk>, ⁵ Nu: Styrelsen for Bibliotek og Medier

Ved planlægningen af undervisningsforløbene er der fokuseret på, at arbejdet med nabosprogene skulle integrere andre emner fra undervisningen i nationalsprog. Portalen indeholder således eksempler på nabosprogsundervisning i kombination med fx reklamer, tekstanalyse, personkarakteristik, digte og kreativ skrivning. Desuden gør Bog & Sprog it til en aktiv del af undervisningen. Portalen viser eksempler på nabosprogsundervisning i kombination med elevernes arbejde med fx præsentationsprogrammer, videoredigering, billedbehandling og tegneprogrammer.

Evalueringen af Bog & Sprog viser, at lærerne sætter stor pris på denne kombination af mål for undervisningen. De giver udtryk for således at have fået et nyt planlægningsredskab, og den generelle konklusion af evalueringen peger på, at de i alt 54 involverede lærere føler sig både rustede og motiverede til at gennemføre nabosprogsundervisning i fremtiden.

Eksempler på brug af Bog & Sprog-portalen

En dansklærer i 3. klasse vil arbejde med nabosprogene. Hun læser *Højt spil* for eleverne og benytter ressourcerne på Bog & Sprog-portalen, idet hun lader eleverne lytte til uddrag af bogen på norsk og bruger det tilhørende norske og danske tekststykke som baggrund for elevernes produktion af egne vendespil med danske og norske ord. Skabeloner til vendespillet downloades fra portalen. Til slut skriver eleverne deres mening om bogen på bloggen

6. klasse skal arbejde med svensk i dansktimerne. Læreren vælger, at klassen skal læse *Min ven Percy*, *Buffalo Bill* og *jeg*, og det tematiske udgangspunkt skal være venskab. Der skal endvidere arbejdes med meddigtning. På Bog & Sprog-portalens finder hun elevproducerede svenske tekster om

venskab og første kapitel af bogen i svensk elevudgave, som de danske eleverne skal læse, før de skriver deres egne illustrerede tekster om venskab. På Bog & Sprog-portalens SEND IND-side, skal eleverne skrive meddigtningens breve til og fra bogens hovedpersoner.

Folkebibliotekets rolle

Projekt Bog & Sprog er blevet til i et samarbejde med folkebiblioteket, som fx har bidraget til materialevalget. Folkebibliotekarerne har deres egen side på portalen⁶, hvor de præsenterer spil, videoer og spændende romaner med relation til de nordiske sprog. Siden giver desuden relevante biblioteklinks for børn og unge i alle tre lande.

Og hvad nu?

Projekt Bog & Sprog er slut, men portalen lever. Siden projektafslutningen i august 2009 har det månedlige besøgstal ligget stabilt omkring 4000.

Det er desværre ikke muligt at tilføje portalen nye undervisningsforløb i relation til de ni romaner. Men fra 2009 besluttede vi via Bog & Sprog portalen at formidle Nordisk Biblioteksuge⁷, som finder sted hvert år i uge 45. På Bog & Sprog-bloggerne publiceres opgaver og undervisningsidéer, som supplerer Foreningen Nordens eget idékatalog, og bloggerne giver mulighed for, at danske, norske og svenske børn kan komme i direkte dialog med hinanden ved at kommentere årets tema og litteratur. Denne aktivitet vil vi fortsætte, så længe portalen har et rimeligt besøgstal. ■

⁶ <http://kortlink.dk/838f>, ⁷ <http://kortlink.dk/838m>

